

משרד החינוך

מינהל ח"ן
מחוז תל אביב

המזכירות הפדגוגית
מפמ"ר למדעי החברה
וחינוך אזרחי

מינהל תקשוב,
טכנולוגיות ומערכות מידע
אגף טכנולוגיות מידע

המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום
חוק זכויות התלמיד/ה
אגף לחינוך על יסודי
אגף לחינוך יסודי

מציינים 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה

השיעור הגדול בעולם
שנת הלימודים תש"פ
מערך פעילות לכיתות ד' – ו'

מבוא למורה

ב- 20 לנובמבר 2019 נציין בישראל 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. האמנה, אשר אומצה בשנת 1989 במטרה לשנות ולמצב את המעמד של ילדים ובני נוער בעולם, היא מסמך בעל תוקף בינלאומי המחייב את מדינת ישראל. ישראל אשררה את האמנה בשנת 1991, מאז היא מחויבת לפעול על מנת ללמד את האמנה את כל בעלי המקצוע העובדים עם ילדים ועבורם וגם את הילדים ובני הנוער עצמם. הכרה בזכויות ילדים יוצרת מסגרת של חובות המוטלות על ההורים ועל המדינה ואחריות המוטלת על הילדים ובני נוער. זכויות אלו הן חלק ממדיניות אזרחית וחינוכית רחבה ומשמעותית גם במשפט הישראלי.

לצרכי האמנה נקבע שילד פירושו – "כל יציר אנוש מתחת לגיל שמונה עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קודם לכן על פי הדין החל על הילד", וכן ש"המדינות יכבדו ויבטיחו את הזכויות המפורטות באמנה זו לכל ילד שבתחום שיפוטן, ללא הפליה משום סוג שהוא."

השיעור הגדול

השיעור הגדול, הוא תוכנית חינוכית המתקיימת בו זמנית במדינות רבות בעולם על מנת להעלות את המודעות של אוכלוסיית העולם ומנהיגיו למעמדם של ילדים ובני נוער בחברה כשותפים מחוללי שינוי באמצעות החינוך.

התוכנית מבוססת על 17 יעדים שהאו"ם הציב בפני מדינות העולם להשגה עד שנת 2030. יעדים אלו מביאים לידי ביטוי את העקרונות והיעדים המרכזיים באמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. היעדים הגלובליים מייצגים תפיסת התפתחות חדשה שלא משאירה אף ילד/ה מאחור. לילדים ולבני נוער יש תפקיד מרכזי בהשגת היעדים על ידי דרישה מהמנהיגים לקחת אחריות על מימוש היעדים כחלק מהאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. זכויות הילד/ה כפי שמנוסחות באמנה, מתייחסות הן לזכויותיו האישיות של הילד והן לזכויותיו הקבוצתיות כמשתייך למוצא, תרבות ושפה מסוימים.

התוכנית מתקיימת בחסות ובתמיכה של מזכיר האו"ם ובשיתוף עם יוניסף במטרה להציג בפני ילדים ונוער בכל העולם את יעדי האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה בצורה ידידותית ונגישה. התפיסה המרכזית בתוכנית היא שלילדים ונוער תפקיד גלובלי מרכזי בהשגתם, והשגתם תאפשר לממש את הזכויות, וליצור עולם טוב יותר עבור ילדים ובני נוער היום ובעתיד.

השתתפות בתוכנית עומדת בקנה אחד עם הנושא השנתי של משרד החינוך – ערבות הדדית. מודעות לזכויות ולקיימת אחריות אישית ואזרחי למימוש הזכויות עבור אחרים משמעה יצירת מארג חברתי המושתת על אכפתיות ואמפתיה לאחר, מחויבות וערבות הדדית בין השותפים לקהילה והחברה.

תוכנית השיעור הגדול

הפעילות תתקיים במספר שלבים על פי לוח הזמנים הבא –

לוח זמנים	פעילות	שלב
21/11/19-10/12/19	מערכי שיעורים מותאמים לחטיבות הגיל שיופצו לבתי הספר הנרשמים לקראת תחילת הפעילות. הפעילות תתקיים במסגרות הכיתתיות	מערכי שיעורים
עד 30 דצמבר 2019	פתיחת דף אירוע פייסבוק ובו בתי ספר יעלו תוצרים על פי ההנחיות. תוצרים נבחרים יועלו לאתר משרד החינוך	העברת תוצרי הלמידה

מערך השיעורים

מטרות

1. ללמוד על האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה.
2. לברר היבטים מעשיים של מימוש הזכויות בסביבות החיים של הילדים.
3. לדון בסוגיות ערכיות, מוסריות וחברתיות הנוגעות למימוש זכויות ילדים ובני נוער בישראל.

פעילות פתיחה – "מה אנו יודעים על זכויות הילד/ה?"

לפני שנתחיל ללמוד על האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה במסגרת תוכנית השיעור הגדול, אנו מצרפים להנאתכם סדרת משחקי KAHOOT המציגים שאלות בסיס בתחום זכויות הילד/ה. התשובות לשאלות ישמשו אתכם ואת התלמידים בשיעורים ובפעילויות המוצעות בהמשך. הפעילות פותחה על ידי ארגון יוניסף העולמי, האמון מטעם האו"ם על יישום האמנה לזכויות הילד/ה במדינות ובתרבויות השונות.

<https://create.kahoot.it/details/9d3c5115-2b74-46b3-a588-c64a7e173837>

<https://create.kahoot.it/details/c62cd985-dc18-47b2-9af0-ed5b7391959e>

<https://create.kahoot.it/details/0e5da3b7-0774-43a5-a00a-b94ac910e138>

שיעור ראשון – "טיפה שונה"

1. המורה תפתח את הדיון בשאלות –
  - א. מהי זכות?
  - ב. כיצד אתם מגדירים זכות?
  - ג. אילו זכויות אתם מכירים?

למורה – ניתן ליצור מנטימטר של תשובות פתוחות שיאפשרו לתלמידים להעלות את תשובותיהם. התשובות יוקרנו על הלוח, והתייחסות לתשובה מגדילה אותה

2. המורה תקרין בפני התלמידים את הסרטון "טיפה שונה" המצורף בקישור -

https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=Egindl0VjNo

3. לאחר הקרנת הסרטון יתקיים בכיתה שיח בשאלות הבאות –
  - א. מה חשבתם על הסרט? תארו את המחשבות וההרגשות שלכם?

- ב. למה לדעתכם בחרו יוצרי הסרט להתמקד בילדה עולה מחבר העמים?
- ג. כיצד הילדה מיוצגת בסרט מבחינת השם, הבית והמשפחה, ההתנהגות שלה בכיתה ועם הילדים האחרים?
- ד. למה לדעתכם בחרו יוצרי הסרט להציג אותה באופן הזה? מה ניתן ללמוד מכך על המסרים שהם ביקשו להעביר לצופים?
- ה. כיצד אתם מסבירים את שם הסרט "טיפה שונה" לאחר שצפיתם בו? כיצד שם הסרט קשור לנושא זכויות הילד/ה בו אתם עוסקים בשיעור?
- ו. על אילו זכויות של ילדים, לדעתכם, ניתן להצביע במהלך הסרט להבנתכם?
- ז. האם ידעתם שלילדים ובני נוער יש זכויות ייחודיות? בשיעור הבא נלמד על האמנה הבינלאומית לזכויות ילדים שמגדירה מה הן הזכויות הייחודיות של ילדים.

לאחר השיעור הראשון התלמידים ומורים יוכלו לענות על השאלון הבא. ממצאי השאלון יפורסמו במהלך האירועים לציון 30 שנים לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה.

קישור לשאלון

שיעור שני – אמנת זכויות הילד/ה

1. המורה תציג בפני התלמידים את האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. ניתן להקרין אותה על הלוח או לחלק לתלמידים העתקים מודפסים שלה לצורך עיון אישי מעמיק ולהמשך הפעילות.

קישור לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה בשפה ייחודית לילדים

2. המורה תשאל את התלמידים – ממה נבע הצורך לכתוב אמנה של זכויות נפרדות לילדים? למורה – חשוב לרכז את הסיבות שהתלמידים יציעו על מנת לגבש יחד את הרציונל שהוביל את מדינות העולם לגבש ולאשר את האמנה.
3. התלמידים יקראו יחד עם המורה את סעיפי האמנה, ויבררו האם הם מבינים את הנושאים המופיעים בה.
4. התלמידים יצפו יחד עם המורה שוב בסרט "טיפה שונה" בו צפו בשיעור הקודם.
5. בעקבות הצפייה החוזרת יבררו התלמידים אלו זכויות באות לידי ביטוי בסרט (דוגמאות לזכויות שאינן מתממשות בסרט: סעיף 2 העוסק באי אפליה של ילדים על רקע שונותם, סעיף 13 העוסק באפשרות של כל ילד לביטוי עצמי, סעיף 29 העוסק בחינוך לסובלנות וקבלת האחר).
6. ניתן לעיין בפנקס "זכותי – אחריותי" המציג זכויות וסוגי אחריות הנוגעים לכל אחת מהזכויות. ניתן להרחיב את הדיון על הקשר שבין זכות ואחריות תוך התבססות על הפנקס. שימו לב שהפנקס מופיע בשתי שפות – עברית וערבית.

<http://meyda.education.gov.il/files/Zchuyot/AmdocsRightsoftheChildArabHebA4P>

[RESS.PDF](#)

7. לסיכום השיעור ניתן להקרין בפני התלמידים את הסרטון הבא המציג את ההיסטוריה של כתיבת האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה. הסרטון באנגלית עם כתוביות זמינות בעברית.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=TFMqTDIYI2U

שיעור שלישי – זכויות ילדים: איך זה נוגע לי?

1. המורה תחלק לכל תלמיד/ה כרטיסיה ריקה או גיליון נייר ריק.
2. התלמידים יחזרו ויעיינו בתקציר האמנה לזכויות הילד שעליה התחילו ללמוד בשיעור הקודם. כל אחד מהתלמידים יבחר בזכות אחת המופיעה באמנה, ויתבקש לכתוב סיפור או שיר קצר העוסק בזכות בה בחר. לחילופין, ניתן לבקש מהתלמידים לצייר ציור בנושא הזכות בה בחרו.
3. המורה תבקש מהתלמידים לכתוב הסבר קצר כיצד הסיפור / השיר / הציור שהכינו קשור לזכות שבה בחרו.
4. במליאת הכיתה – תלמידים שירצו יציגו את תוצר העבודה שלהם ויספרו על הזכות בה בחרו, על האופן בו בחרו לייצג אותה בכתיבה או בציור.
5. המורה תקיים עם התלמידים דיון בשאלה – כיצד הזכויות שהוצגו משפיעות או חשובות עבורם כילדים בחיי היום – יום בכיתה, בבית ספר, בבית, בעיר או במדינה.
6. הנושא השנתי בשנת הלימודים הזו הוא – ערבות הדדית. ערבות הדדית משמעה גם לקיחת אחריות אישית וקבוצתית על אחרים בסביבות החיים שלנו. התחברו לפרויקט "שיר של יום" בנושא ערבות הדדית, ובררו יחד את הקשר שבין מימוש זכויות של ילדים ובין ערבות הדדית כערך חברתי מוביל –

shirshelyom.mag.calltext.co.il/magazine/55/pages/1

7. למורה – ניתן לפתוח מצגת שיתופית. כל תלמיד יכין שקף אחד עם התוצר שלו ויוכל אף לעצב אותו באופן אישי. לחילופין, אפשר להציע לתלמידים לעצב יחד כרזה המורכבת מהתוצרים שלהם באמצעות CANVA.

קישור לקאנבה - <https://ecat.education.gov.il/canva>

תוצרי למידה

1. תוצרי למידה בשיעורים – יש להעלות את התוצרים לדף האירוע של השיעור הגדול בפייסבוק. נא לציין בפוסט את שם בית הספר והישוב, ולהוסיף 2-3 משפטי הסבר קצרים.

קישור לדף הפייסבוק

https://www.facebook.com/events/424530711274440/?active_tab=about

הנחיות להעלאת תוצרים : יש להקפיד בשמירת זכויות יוצרים בתוצרים הנשלחים תמונות, קטעי מוסיקה, צילומים.

למידע והנחיות נוספות בענן החינוכי

: http://sites.education.gov.il/cloud/home/Digital_Content/Pages/copyrights.aspx

- יש לוודא כי כל ההורים של התלמידים הנוגעים בדבר חתמו על אישור העלאת תוצרים למרחב הדיגיטלי 5.
- בתוצרים הנשלחים ניתן לציין את שם בית הספר ושמות הכיתות. רצוי להימנע מהוספת שמות תלמידים באופן מפורש.